

H. Mackiewicz, A. Mackiewicz

Olsztyn - Kortowo, st. CXI, AZP 24-61/-

Informator Archeologiczny : badania 26, 125-126

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Milejów, st. I
gm. Kawęczyn, woj. konińskie
AZP 64-43/—

Muzeum Okręgowe w Koninie.

Badania prowadził mgr Józef Kapustka. Finansowane przez Urząd Gminy Kawęczyn. Pierwszy sezon badań. Dwór nowożytny na kopcu.

Owalny (40 x 45 m) kopiec, o podstawie wzmocnionej kamieniami, znajduje się w północno-wschodniej części wsi, na terenie gospodarstwa p. Jasiaków. Otoczony jest fosą, do budowy której wykorzystano przepływający w pobliżu strumień (pogłębiając i zmieniając częściowo jego koryto). Uzyskana ziemia została użyta do sypania kopca. Zachowały się ślady drogi wiodącej na kopiec, tzw. okrężnicy. W późniejszym okresie, gdy obiekt był już opuszczony, miejsce to wykorzystano do założenia stawów rybnych — jeden funkcjonuje do dziś. Brak jak na razie źródeł pisanych pozwalających określić czas powstania i funkcjonowania dworu.

Założono 2 wykopy sondażowe. Stwierdzono, że kopiec jest w całości sztuczny (nie wykorzystano dawnej formy naturalnej). Wybrano miejsce pierwotnie zabagnione. Pierwszą warstwę konstrukcyjną stanowiły kamienie polne, na które sypano glinę (różne rodzaje) uzyskaną z kopania fosy.

Fundamenty dworu zbudowano z kamieni łączonych zaprawą wapienną. Miejscami użyto także gruzu. Na nich z cegły wymurowano podmurówkę. Cegła różna — najprawdopodobniej rozbiórkowa — obok tzw. palcówki występuje regularna (z kilku warsztatów, o różnych rozmiarach). Ściany gliniane. Brak pozostałości dachówek sugeruje, że dwór był kryty gontem. Pomieszczenia w środku miały posadzki z wypalanych płytek glinianych. Duże ilości kafli piecowych wskazują na sposób ogrzewania.

W północnej części kopca zachowały się resztki kamiennych podmurówek — prawdopodobnie przyczółków mostowych.

Po całkowitej ruinie dworu (ślady pożaru, ściany przewróciły się na zewnątrz) teren był zamieszkiwany, obok stwierdzono ślady półziemianki — piwniczki.

Badany obiekt funkcjonował najprawdopodobniej w XVII–XVIII w. Użyty do jego budowy materiał budowlany pochodzący z rozbiórki sugeruje, że powstał on prawdopodobnie na miejscu starszego (XVI w.?). Wyjaśnienie tej kwestii wymaga szerszych badań wykopaliskowych i archiwalnych.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koninie.

Olkuszczyk, st. 2, gm. loco, woj. katowickie patrz późne średniowiecze

Olsztyn–Kortowo, st. CXI
AZP 24-61/—

Archeo-Adam

Badania prowadzili mgr mgr H. i A. Mackiewicz. Finansowane przez parafię św. Franciszka z Asyżu. Pierwszy sezon badań. Cegielnia, XVI–XVII wiek.

W dniach 2–3 X 1992 r., na skutek powiadomienia przez proboszcza parafii, ks. Huleckiego, o natrafieniu na pozostałości cegielni w wykopie budowlanym pod fundamenty domu parafialnego, przeprowadzono prace dokumentacyjne odsłoniętych relikwów. Odkrycie oznaczono jako Olsztyn st. CXI. Położone jest ono ok. 200 m na północ od jeziora Stary Dwór i ok. 50 m na południe od niewielkiego oczka znajdującego się w dużym zagłębieniu utworzonym prawdopodobnie na skutek wybierania gliny dla potrzeb cegielni, 400 m na zachód od drogi z Olsztyna do Olsztyńka, na skraju wzgórza.

Prace archeologiczne były utrudnione ze względu na zaawansowane prace budowlane (wylany fundament, założone szalunki), w związku z czym ograniczyły się do oczyszczenia dostępnych profili, częściowej eksploracji komory wschodniej pieca cegielni oraz wykona-

nia dokumentacji fotograficznej i rysunkowej. Na stanowisku stwierdzono istnienie 3 komór piecowych (oznaczono je cyframi rzymskimi od I do III) o lukowym sklepieniu, wypełnionych gruzem ceglany. Komory te wystąpiły na szerokości 5 m. Od strony zachodniej udało się zarejestrować ceglana ścianę zewnętrzną pieca, częściowo otynkowaną. Ściany wschodniej nie uchwycono, gdyż wchodzi w profil wschodni. Ponieważ jednak uchwycono fragm. konstrukcji wskazującej na to, że mamy tu do czynienia z pozostałością komina, z pewną ostrożnością można stwierdzić, że piec składał się właśnie z trzech komór. Eksploatacja komory wschodniej pozwoliła stwierdzić, iż ściana komory pieca posadowiona była bezpośrednio na warstwie gliny i zbudowana była z 6 warstw cegieł. Ostatnią warstwę (stropową) stanowiły cegły ułożone główkowo. Na nich wsparte były żebra sklepienia rozstawione ok. 0,2 m. Szerokość żebra była równa długości użytych cegieł. Cegły miały wymiary 29–30 x 14–14,5 x 7,5–8 cm. Wysokość łuku sklepienia miała 0,4 m. Tak więc wysokość całej komory w prześwicie wynosiła 1 m. Pozostałości komina wskazują na to, iż zadokumentowano tylko ścianę pieca, tak więc jego część frontowa z otworami ogniowymi usytuowana była w kierunku północnym. Ponieważ jednak pozostałości określone jako resztki komina były nikłe, powyższe ustalenie jest tylko hipotetyczne i wymaga potwierdzenia ewentualnymi systematycznymi badaniami w przyszłości. Ze względu na fakt, iż w obrębie wykopu nie udało się pozyskać materiału ceramicznego, który umożliwiłby datowanie stanowiska, można się było oprzeć jedynie na wymiarach użytych cegieł. Ponieważ różnice w ich wymiarach były niewielkie, można założyć, iż pochodziły one z jednej ludy, a tym samym wyrabiane były w tym samym czasie. Należy zaznaczyć, że wymiar cegieł nie daje podstaw do dokładnego ustalenia ich chronologii, a jedynie z pewną tolerancją. W omawianym przypadku wiek pieca można ogólnie określić na podstawie sposobu wygładzania powierzchni cegieł. Zakładając, że od XVI w. zaczęto prawie powszechnie używać strychulca zamiast wygładzania ręcznego, a piec zbudowano z cegły palcówki (wygładzanej ręcznie), można z dużą dozą prawdopodobieństwa uznać, iż interesujący nas obiekt nie powstał później niż w XVI w.

Dokumentacja znajduje się w archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków oraz Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

Ostróda—Brama Garncarska, gm. loco, woj. olsztyńskie patrz późne średniowiecze
Płock, klasztor i kościół Dominikanów patrz wczesne średniowiecze

Płock, st. 29, 30, 31
 AZP 50–54/—

Archet sp. z o. o. w Warszawie

Badania prowadzili mgr mgr R. Cędrowski, A. Gołębniak, M. Matusiek i M. Wąsik. Finansowane przez Urząd Miasta w Płocku. Relikty architektury gotyckiej i nowożytniej oraz zaplecza działek miejskich (XV–XX w.).

Badania — nadzory archeologiczne objęły piwnice budynków Stary Rynek 14 i 16 oraz wykop kanalizacyjny przebiegający z tyłu tych budynków. W piwnicy we wschodniej części kamienicy Stary Rynek 16 (st. 29) zweryfikowano wstępne ustalenia architektoniczne. Oprócz gotyckiej, bocznej ściany kamienicy, murowanej w wątku jednowozówkowym, z odciśniętą przesklepioną wnęką (później zamurowaną), stwierdzono fundament kamienny pierwotnej ściany frontowej. Fundament ten, o gr. 1,2 m, przebiega ok. 20–30 cm od lica wewnętrznego obecnej ściany frontowej (ściana ta została postawiona dopiero w l. 20–30. XIX w., w związku z wyrównaniem pierzei rynkowej). W tylnym trakcie piwnic stwierdzono liczne przemurowania pierwotnej bocznej ściany gotyckiej oraz fundamentowanie ściany tylnej. Zrekonstruowane wymiary kamienicy gotyckiej wynosiły 7 x 10,8 m (głębokość). We wnętrzu piwnicy, w wykopach odsłaniających fundamenty ścian stwierdzono występowanie jedynie warstw gruzowych związanych z remontami w XVIII–XIX w.